

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ І ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗРІЗІ: СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Туристична галузь України є одним з важливих для відновлення економіки України видів економічної діяльності, яка в довоєнному періоді мала значний туристичний потенціал і була джерелом валютних надходжень та збільшення доходів державного бюджету, сприяючи зростанню ВВП, а отже і розвитку країни. В Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [1] туризм визначено як одну з пріоритетних сфер реалізації зовнішньої політики держави. Доцільно відзначити, що не зважаючи на останні роки, які виявилися досить складними для туристичної індустрії України (починаючи з 2014 і до теперішнього 2024 року), галузь почала відновлювати свій потенціал. Так, за даними Державного агентства розвитку туризму податкові надходження від функціонування галузі за перші два квартали 2024 року (в порівнянні з аналогічним періодом 2023 року) зросли у всіх регіонах України, крім Луганської області [2]. На рис. 1 наведено динаміку податкових надходжень від діяльності туристичної галузі України за період з 2021 по 2023 рр.

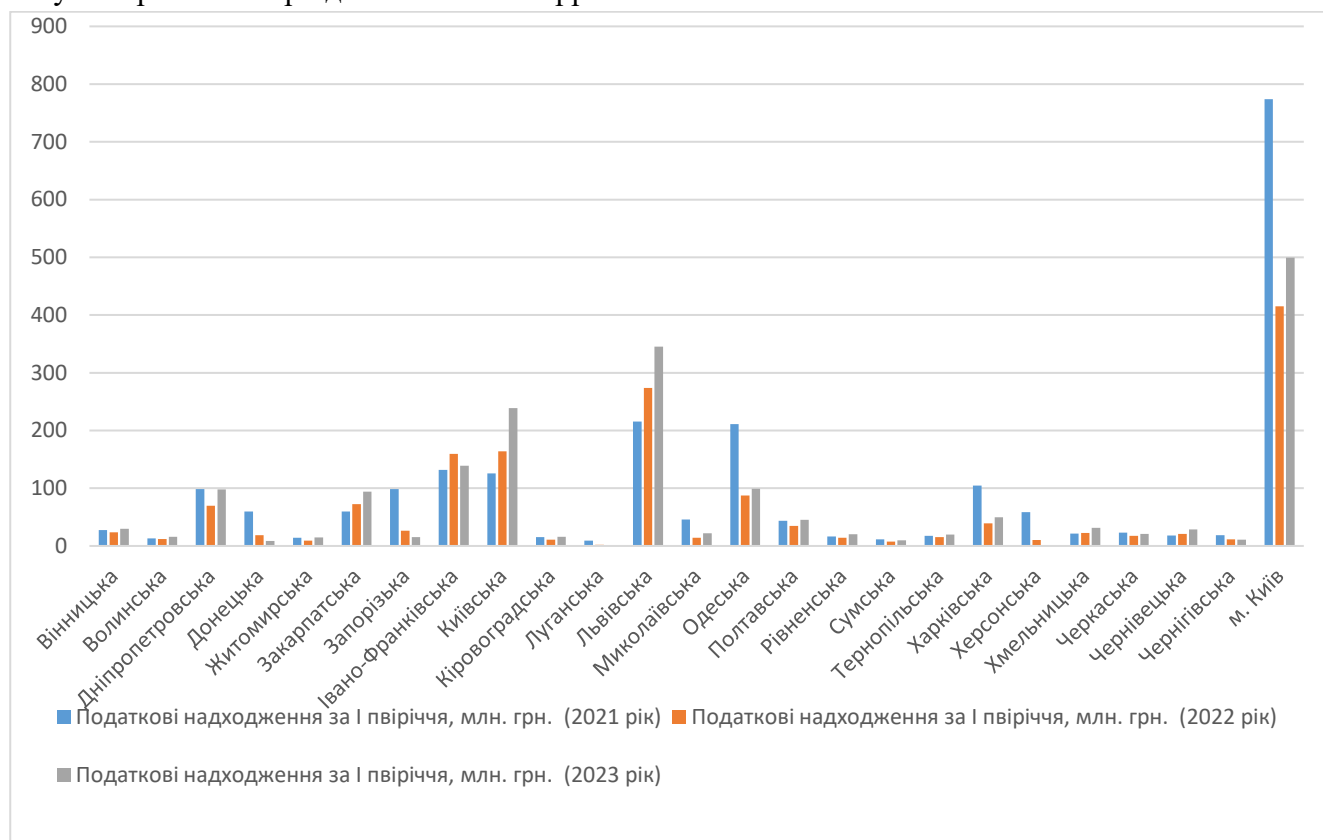

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень від діяльності суб'єктів туристичної діяльності за період з 2021 по 2023 рр. (побудовано автором за даними [2])

У досліджуваному періоді (2021-2024 рр.) на розвиток туристичної галузі впливали не лише внутрішні чинники країни, а й чинники глобального характеру, серед яких пандемія COVID-19 і, починаючи 2014 – розв'язана російською федерацією війна проти України. Так, відповідно до [2, 3], на початку повномасштабного вторгнення від туристичної індустрії до

бюджету України сума надходжень скоротилася: в цілому по Україні податкові надходження у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зменшилися на 30,5 %, а у 2023 році – на 16,1 %. Проте, не зважаючи на складні умови, в яких доводиться функціонувати суб'єктам туристичної діяльності, вже починаючи з 2023 року у порівнянні з 2022 роком спостерігалось зростання податків у столиці та у 18 регіонах України. При цьому, у порівнянні з 2021 роком зростання податкових надходжень відзначалося лише у 13 областях країни, що пояснюється погіршенням безпекової ситуації в частині регіонів країни.

Туристичний збір в Україні за перші шість місяців 2024 року у порівнянні з аналогічними періодом 2023 року зріс на чверть і становив 107,7 млн. грн. проти 85,5 млн. грн. Для порівняння – у 2021 році сума туристичного збору по регіонах за перше півріччя складала 69,5 млн. грн. [2]. Аналіз показав, що до лідерів за сплатою туристичного збору увійшли місто Київ і 5 областей України, серед яких: Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Дніпропетровська та Київська області. На рис. 2 наведено динаміку показників структури туристичного збору в розрізі регіонів України за даними перших піврічч з період 2021-2024 рр. Загалом суми туристичного збору зросли у всіх регіонах країни окрім двох – Луганської та Херсонської областей. Зауважимо, що ставка туристичного збору встановлюється за рішенням місцевих рад за кожен добу тимчасового розміщення в розмірі до 0,5% для внутрішнього туризму і до 5% для в'їзного. Станом на 2023 рік суми складали до 30 грн. для внутрішнього туризму і до 300 грн. для в'їзного туризму [2].

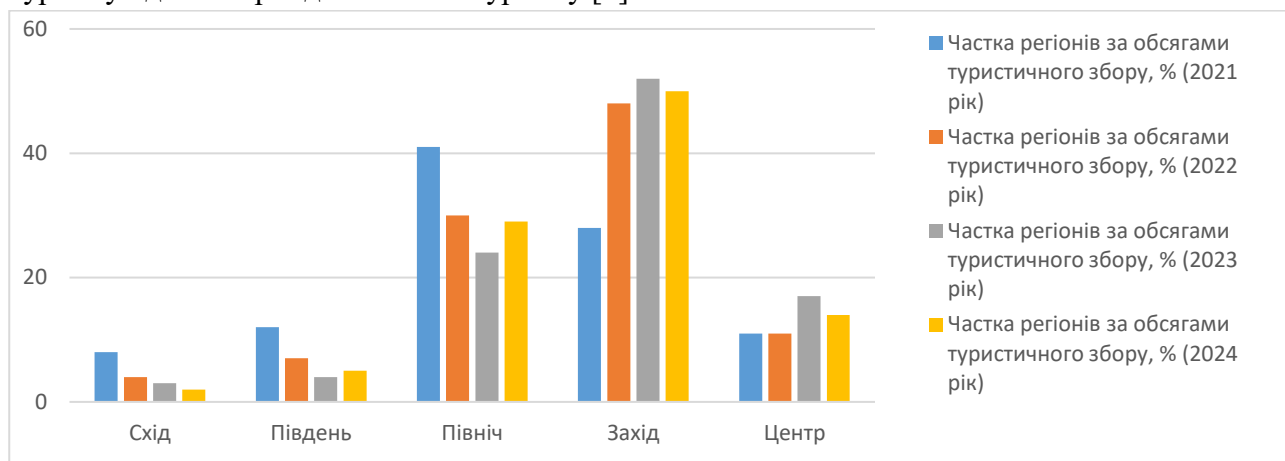

Рис. 2. Динаміка показників структури туристичного збору в розрізі регіонів України за даними перших піврічч з період 2021-2024 рр. (побудовано автором за даними [2])

Зазначене свідчить про необхідність дослідження чинників і створення умов для відродження туристичної галузі України, що потребує розроблення стратегії розвитку туризму в післявоєнному періоді.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
2. Туристична статистика України. Динаміка податкових надходжень по областях за перше півріччя 2024 року. ДАПТ. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nadhodzhen-po-oblastyah-za-pershe-pivrichchya-2024-roku>
3. Скільки туризм України недоотримав через війну – суми податків. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/spad-tretinu-stalo-vidomo-skilki-turizm-ukrayini-1678791650.html>